

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **DUMAT soukromý podnik, v.o.s.**, IČO: 47154292, se sídlem Čsl. letců 1677/17, Přerov, zast. JUDr. Miroslavou Kočárovou, advokátkou, se sídlem Moravcova 259/9, Kroměříž, proti žalované: **Státní energetická inspekce, ústřední inspektorát**, se sídlem Gorazdova 1969/24, Praha 2, proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 10. 2016, č. j. 902036516, sp. zn. 27/0711033a14, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 30. 10. 2019, č. j. 65 Af 128/2016 - 107,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovaná **je p o v i n n a** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti 4.114 Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku, k rukám zástupkyně žalobce JUDr. Miroslavy Kočarové, advokátky, se sídlem Moravcova 259/9, Kroměříž.

O d ů v o d n ě n í :

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Rozhodnutím ze dne 15. 6. 2016, č. 712008116, Státní energetická inspekce, územní inspektorát pro Olomoucký kraj, uložila žalobci pokutu ve výši 987.000 Kč a náhradu nákladů řízení ve výši 1.000 Kč. Žalobce dle tohoto rozhodnutí uplatnil neoprávněně u ČEZ Distribuce a. s. elektřinu údajně vyprodukovanou v období leden 2011 až prosinec 2013 v malých vodních elektrárnách (MVE) Lýsky a Osek nad Bečvou, která však vzhledem k technickým parametrům MVE a průtokovým podmínkám nemohla být v daném množství vyrobena. Tím žalobce spáchal správní delikt dle § 16 odst. 1 písm. c) zákona č. 526/1990 Sb., o cenách.

[2] Označeným rozhodnutím žalovaná zamítla odvolání žalobce a potvrdila rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.

[3] Žalobce v žalobě proti rozhodnutí žalovaného namítal, že rozhodnutí správních orgánů jsou nepřezkoumatelná, neboť správní orgány nevyšly při posouzení věci ze stavu oceňovaných a neporušených elektroměrů umístěných na obou MVE a názor, že účtované množství elektrické energie neodpovídá technickým parametrům a průtokům, založily na neprůkazných, neměřitelných a odhadovaných skutečnostech. Zatímco hodnoty naměřené elektroměry představují exaktní veličiny korespondující fakturovaným částkám, správními orgány odhadované množství vyrobené energie je založeno toliko na znaleckém posudku prof. Ing. Jana Šulce, CSc, který provedl výpočet dle vlastní úvahy a vyšel z podkladů, které neodpovídají realitě. Maximální dosažené výkony obou elektráren jsou reálné. Žalovaným tvrzená možnost zásahů do elektroměrů je vyvrácena vyjádřením technika, který prováděl revizi elektrických zařízení, a správnost obou elektroměrů potvrdila i kontrola provedená společností ČEZ Distribuce. Pokud žalovaný dovozoval nemožnost výroby fakturované elektřiny ze snížení čtvrt hodinových maxim vyrobené energie v době ohlášení kontroly, pak takový úsudek je zcela nesprávný, jak vyplývá z grafů předložených žalobcem v řízení před správními orgány. K poklesu vyrobené elektřiny totiž postupně docházelo v průběhu celého roku 2014 bez ohledu na zahájení kontroly. Ke kolísání objemu vyrobené elektřiny docházelo i v předchozích letech, jak žalobce demonstroval v tabulce výroby energie v jednotlivých měsících let 2011 až 2014. Měření vyrobené elektřiny v rámci kontroly dne 7. 11. 2014 nebylo správné, neboť došlo k zablokování jednoho ze dvou rozváděcích okruhů turbíny. V případě řádné funkce zařízení a otevření turbíny na 96,9 % by se musel výkon blížit nominálnímu výkonu turbíny 80 kW, nikoli naměřenému 24,2 kW. Správní orgány dále vycházely z podkladu Povodí Moravy z 6. 1. 2015, dle něhož činil průtok náhonu Strhanec dlouhodobě 3,5 m³/s. Ve stanovisku Povodí Moravy z 16. 7. 2015 se pak uvádí, že změřený dlouhodobý průtok náhonu v letech 2008 a 2009 činil 3,2 m³/s, v letech 2011 až 2014 měření neprobíhala, ale dá se předpokládat stejný průtok. Další stanovisko Povodí z 13. 4. 2016 uvádí, že při výšce hladiny 92 cm činil naměřený průtok 3 m³/s. S těmito informacemi žalobce nesouhlasí, měření zpochybnil použitím nevhodných přístrojů a nezohledněním dalších přítoků náhonu (potok Trnávka). Ve skutečnosti byl průtok v náhonu nadlepšován v součinnosti s jezným, p. D. Tato praxe byla jeznému až v roce 2015 zakázána Povodím Moravy. Hydropotenciál náhonu je mnohem vyšší, než vzaly v úvahu správní orgány, při výšce hladiny 100 cm činí 4 m³/s, přičemž výška hladiny dosahuje i hodnot o 10 cm vyšších. Tyto hodnoty nebyly vzaty v úvahu znaleckým posudkem na stanovení reálné produkce elektřiny, na němž jsou založena rozhodnutí správních orgánů.

[4] Žalobce dále brojil proti výši pokuty, která je pro něj dle jeho názoru likvidační. Činnost žalobce byla v posledních letech utlumena, neboť společníci odešli do důchodu, a je udržována jen v rozsahu nezbytném pro pokrytí splátek úvěru. V letech 2011 až 2015 tvořil hrubý zisk žalobce 109 tis. až 266 tis. Kč. Nemovitosti žalobce jsou zatíženy zástavním právem. Vzhledem k výši pokuty a tomu, že se jedná o společnost s osobním ručením společníků – starobních důchodců, bylo by pro její uspokojení nutno zlikvidovat žalobce a rozprodat majetek společníků (připravit je o střechu nad hlavou).

pokračování

[5] Krajský soud rozsudkem ze dne 20. 12. 2018, č. j. 65 Af 128/2016 – 81 (dále též první rozsudek krajského soudu), žalobu zamítl. Žalovaný správně vyšel ze zjištění, že dne 22. 11. 2014 byly rozplombovány elektroměrové rozvaděče bez přítomnosti pracovníka ČEZ Distribuce a plomby byly touto společností obnoveny až 28. 11. 2014. Proto není vyloučeno, že v mezidobí mohlo dojít k ovlivnění údajů o vyrobené elektřině. Od ohlášení kontroly dne 4. 11. 2014 do 13. 4. 2015 došlo k znatelnému poklesu výkonu obou MVE cca na polovinu hodnot dosahovaných v předchozím období. Pochybnosti správních orgánů o správnosti údajů zaznamenaných elektroměry byly důvodné. Žalobci se nepodařilo prokázat, že by snížení výroby po 4. 11. 2014 bylo způsobeno technickými důvody (poškozením zařízení) či přírodními podmínkami (z vyjádření Povodí Moravy vyplývá, že v daném období byl průtok v náhonu normální).

[6] K námitce nesprávného stanovení hydropotenciálu náhonu Strhanec soud uvedl, že se ztotožňuje se správními orgány, které vycházely při zjištění běžného průtoku z vyjádření Povodí Moravy jako správce toku, která se žalobci nepodařilo zpochybnit ani předložením dvou fotografií, na nichž je zobrazena situace vyšší hladiny, než z jaké vycházela zjištění správních orgánů. Soud odmítl provést výslech navrženého svědka správce elektrárny, neboť pokládal za vyloučené, že by mohl dlouhodobě udržovat nadstandardní průtok v náhonu, navíc vedle MVE Osek nad Bečvou byla diskrepance zjištěna i u MVE Lýsky, na kterou nemohla mít případná manipulace průtoku jezným žádný vliv. Za podstatné považoval soud to, že reálné měření průtoku provedené dne 13. 4. 2016 prokázalo skutečný průtok náhonu ještě nižší, než z jakého vycházely správní orgány při stanovení možnosti produkce elektřiny oběma MVE.

[7] Krajský soud nepovažoval za důvodné ani námitky týkající se znaleckého posudku, z něhož vycházely správní orgány. Uvedl, že je oprávněn posoudit pouze otázky skutkové a právní, zatímco odbornými závěry posudku je vázán. Za situace, kdy žalobce nepředložil oponentní znalecký posudek, který by posudek provedený v řízení před správními orgány zpochybnil, nemá soud důvod o správnosti znaleckého posudku pochybovat.

[8] Výši pokuty krajský soud shledal přiměřenou.

[9] Proti prvnímu rozsudku krajského soudu podal kasační stížnost žalobce. Polemizoval s posouzením otázky věrohodnosti záznamu elektroměrů a možné manipulace s nimi. Jednání žalobce nemohlo založit naplnění skutkové podstaty správního deliktu podle zákona o cenách, za který byl potrestán, a správní orgány nedefinovaly, v čem mělo spočívat jednání žalobce zakládající odpovědnost za správní delikt. Stěžovatel dále napadl závěry krajského soudu týkající se průtoku v náhonu Strhanec. Krajský soud měl provést navržený výslech svědka, který byl obeznámen se situací na místě. Z jeho prohlášení, které stěžovatel přiložil ke kasační stížnosti, vyplývá, že v rozhodném období udržoval průtok v náhonu na úrovni 4 až 4,5 m³/s. Zpochybnil i názor krajského soudu, že je vázán znaleckým posudkem provedeným v řízení před správními orgány a nepřisluší mu přezkoumávat jeho odborné závěry. Žalobce předložil kasačnímu soudu oponentní znalecký posudek Ing. Oldřicha Kretka, kterým hodlal prokázat, že množství vyrobené a fakturované energie na MVE Osek nad Bečvou a Lýsky odpovídá jejich hydropotenciálu.

[10] Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 13. 6. 2019, č. j. 4 As 38/2019 – 71 (dále též první rozsudek NSS), zrušil první rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Uvedl, že krajský soud může uvážit, které navržené důkazy provede a které nikoli, pokud některé důkazy odmítne provést, musí svou úvahu řádně odůvodnit. K návrhu na ustanovení znalce se však krajský soud nijak nevyjádřil. K návrhu provedení důkazu výpovědi svědka Daniela M. sice krajský soud uvedl, proč jej zamítl, nicméně toto odůvodnění nemůže obstát, protože MVE Osek nad Bečvou a MVE Lýsky užívají obě jako zdroj vodní energii z téhož náhonu Strhanec, a pokud tedy krajský soud poukázal, že svědkem případně potvrzené „nadlepšování“ průtoku v náhonu Strhanec nemohlo vysvětlit vyšší produkci (oproti posudku provedenému ve správním řízení) energie v MVE Lýsky, není tento argument logický. Druhý důvod, o který krajský soud odmítnutí tohoto důkazu opřel, tj. že správní orgány spolehlivě prokázaly hodnoty průtoku v náhonu, z nichž vycházel znalecký posudek, rovněž není zcela dostatečný. Je totiž pravdou, že správní orgány vycházely ze sdělení správce toku (Povodí Moravy s. p.), to však je důkaz spíše nepřímý a správnost tohoto vyjádření správce toku může být vyvrácena jinými přímými důkazy. Pokud správní orgány dále vyšly ohledně stanovení průtoku z měření provedeného správcem toku dne 13. 4. 2016, je třeba poukázat na to, že rozhodné období pro posouzení reálnosti vykázaných hodnot vyrobené elektřiny jsou roky 2011 až 2013, kdy mohla být (a podle tvrzení žalobce byla) hodnota průtoků odlišná od roku 2016.

[11] Otázka správnosti hodnot průtoku v náhonu Strhanec, ze kterých vycházel znalec ustanovený správními orgány při zpracování znaleckého posudku týkajícího se reálnosti vykázaných a fakturovaných hodnot vyrobené energie, je klíčová pro posouzení věci. Pokud by se totiž žalobci podařilo prokázat jeho tvrzení o tom, že hodnoty průtoku v rozhodném období byly podstatně vyšší než ty, z nichž vychází znalecký posudek, mohlo by to mít za následek závěr o tom, že správní orgány neprokázaly s dostatečnou jistotou, že se žalobce dopustil jednání, které je mu kladeno za vinu.

[12] Jestliže žalobce uplatnil v žalobě konkrétní námitky proti znaleckému posudku provedenému v řízení před správními orgány, kterými zpochybnil použité vstupní hodnoty i závěry, ke kterým znalec dospěl, nebyl namíste poukaz krajského soudu na to, že „*odbornými závěry znalce je soud vázán*“. Krajský soud pochybil i v tom, že zcela opomenul návrh stěžovatele na provedení důkazu znaleckým posudkem soudem ustanoveného znalce. Nejvyšší správní soud tak uložil krajskému soudu, aby v dalším řízení zvážil návrhy na provedení dalších důkazů navržených žalobcem (znalecký posudek Ing. Oldřicha Kretka k posouzení hydropotenciálu MVE Osek nad Bečvou a Lýsky, čestné prohlášení D. M. a V. D. či výslech navržených svědků). Pokud provedení těchto důkazů shledá nepotřebným, je třeba, aby tuto svou úvahu náležitě odůvodnil.

[13] Krajský soud následně v záhlaví uvedeným rozsudkem zrušil rozhodnutí žalované a věc jí vrátil k dalšímu řízení. Za procesní situace, která nastala pro prvním rozsudku NSS, dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro aplikaci § 76 odst. 1 písm. b), neboť skutkový stav, z něhož vyšla žalovaná, vyžaduje rozsáhlé doplnění. Pro rozhodnutí věci by totiž krajský soud musel posoudit správnou hodnotu průtoku v náhonu Strhanec za situace, kdy žalobce předložil znalecký posudek a čestná prohlášení osob, která jsou pro věc relevantní. Aby uvedené otázky byly postaveny najisto, je třeba, aby žalovaná doplnila dokazování. Zavázal tedy žalovanou, aby provedla výslech žalobcem navržených svědků,

pokračování

popř. vysvětlila, proč jeho provedení není potřebné, a posoudila, zda znalecký posudek Ing. Kretka je v rozporu se závěry posudku provedeného v řízení před správními orgány, a jaká byla hodnota průtoku v náhonu v rozhodném období. Krajský soud měl za to, že pokud by měl sám zjišťovat skutkový stav naznačeným způsobem, musel by provést velké množství důkazů a posoudit otázky odborného charakteru, čímž by nahrazoval činnost žalované.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalobce

[14] Proti naposledy uvedenému rozsudku krajského soudu podala kasační stížnost žalovaná (dále jen „stěžovatelka“). Zpochybnila potřebu provést dokazování výsledkem D. M., správce elektrárny, a V. D., správce jezu, neboť krajský soud mohl tyto svědky vyslechnout sám. K návrhu výsledku revizního technika K. T. a stěžovatelka uvedla, že revizní technik se nemůže vyjadřovat k otázce manipulace s měřením vyrobené elektřiny, neboť není vybaven potřebnými informacemi ani přístroji. Může pouze konstatovat, zda přístroje byly zaplombovány. Stěžovatelka považuje za důležité, že měření vyrobené elektřiny v obou MVE bylo řešeno nepřímým měřením, tj. fakturačním elektroměrem, který je ve vlastnictví provozovatele distribuční soustavy, a měřícími transformátory proudu, které byly v majetku žalobce. Tento způsob měření se používal, pokud by proud při přenosu výkonu přesahoval možnosti vlastního elektroměru. Stěžovatelka netvrdila, že bylo manipulováno s elektroměry, nýbrž má za to, že došlo k manipulaci s měřícími transformátory: namísto předepsaných transformátorů 1:40 u MVE Osek a 1:30 u MVE Lýsky mohly být žalobcem používány transformátory s převodem 1:20, resp. 1:15. Po ohlášení kontroly mohl žalobce vyměnit transformátory za správné a následně dne 28. 11. 2014 nechat měřidla zkontrolovat a zaplombovat technikem provozovatele distribuční soustavy. K poklesu vyrobené elektřiny po provedení kontroly dochází i nadále a tvrzení žalobce, že došlo k zablokování jednoho ze dvou rozváděcích okruhů turbíny, považuje stěžovatelka za „ryze exkulpační“. K tomu stěžovatelka uvedla hodnoty vyrobené elektřiny v obou MVE v jednotlivých letech 2011 až 2019. Dále stěžovatelka poukázala na to, že při měření průtoku v náhonu provedeném 13. 4. 2015 bylo dosaženo výkonu na MVE Osek 47 kW a na MVE Lýsky 41 kW a žalobce mohl v mezidobí odstranit závady snižující výkon. Měření průtoku ze dne 13. 4. 2015 pokládá stěžovatelka za spolehlivé.

[15] Stěžovatelka dále obsáhle polemizuje se znaleckým posudkem Ing. Kretka, jehož podklady jsou prohlášení pánů M. a D., dále studie SINDLAR z dubna 2018 ke kapacitě náhonu, které však k posudku nejsou připojeny. V posudku se argumentuje manipulačním řádem jezu z roku 1981, v rozhodné době však již byl nahrazen manipulačním řádem pro roky 2010 až 2015, podle něhož jsou průtokové hodnoty odlišné. Posudek dále opomíjí trnávecké stavidlo, které slouží k přepouštění vody z Trnávky do hlavního toku Bečvy, a dále Zádvořnické stavidlo, které slouží k odběru vody z náhonu pro rybníky Osecký a Panský. Znalec vyšel z výškového zaměření hladiny toku Strhanec, u něhož stěžovatelka vysvětluje, proč naměřený hrubý spád 2,98 m, resp. 3,66 m u jednotlivých MVE, není sám o sobě určující, protože je podstatný rovněž průtok turbínou. Měření neuvádí, jakého výkonu turbína při měření dosahovala. Znalec dle stěžovatelky provedl účelově přepočty množství maximálně možné vyrobené energie v rozhodném období tak, aby odpovídalo žalobcem vykázaným hodnotám. Rovněž je třeba brát v úvahu dobu využití instalovaného výkonu u jednotlivých MVE, čímž se znalec nezabýval. Proto

posudek není objektivní, znalec řádně nezjistil průtočné poměry na náhonu Strhanec a vyšel z tvrzení osob, které byly na provozu MVE zainteresované. Naopak posudek prof. Ing. Jana Šulce, který použila stěžovatelka ve správním řízení, takové nedostatky nemá.

[16] Kasační stížnost dále brojí proti závaznému právnímu názoru napadeného rozsudku, že stěžovatelka má v dalším řízení zjistit skutečnou hodnotu průtoků vody v náhonu Strhanec v rozhodném období, neboť může být odlišná od hodnoty naměřené v roce 2016 (správně 2015). Stěžovatelka dle svého názoru tuto hodnotu dostatečně zjistila, a to na základě stanoviska Povodí Moravy ze dne 16. 7. 2015. Dále stěžovatelka odkázala na přílohu č. 6 znaleckého posudku prof. Šulce, kde je uvedena řada průměrných hodinových hodnot o průtocích v letech 2011 až 2013. Bylo v pravomoci soudu ustanovit znalce za účelem zpracování revizního znaleckého posudku, na což však krajský soud rezignoval a neprovedl kvalifikovaný důkaz. Průtoky vody však stěžovatelka považuje za podružné, vzhledem k hltlosti turbín v předmětných MVE a skutečnosti, že vykázaná nadvýroba elektřiny byla způsobena zásahem do měřicího zařízení. Požadavek na zjištění skutečné hodnoty průtoků vody v náhonu v rozhodném období dle požadavku krajského soudu je nadto nereálný.

[17] Stěžovatelka má za to, že provedení uvedeného dokazování je věcí soudu, který rozhoduje v plné jurisdikci, a dále trvá na tom, že závěry znaleckého posudku prof. Šulce provedeného ve správním řízení jsou správné a krajský soud z nich měl vycházet. Nebyly tedy naplněny podmínky pro postup dle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť nebylo třeba provádět rozsáhlé dokazování. Krajský soud se řídil nesprávnými závěry vyslovenými v prvním rozsudku NSS o možném vlivu „nadlepšování průtoků“ v náhonu, nedostatečné průkaznosti znaleckého posudku, povahy vyjádření Povodí Moravy k průtokům coby pouze nepřímého důkazu, možnosti odlišného průtoků v letech 2011 až 2013 oproti naměřeným hodnotám z roku 2016 (správně 2015) a o nutnosti vypořádat se s dalšími důkazními návrhy žalobce. Krajský soud se neřídil doporučeními NSS a důkazy navrženými žalobcem se nezabýval, ačkoli je provést mohl.

[18] Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovatelka zjevně nemá zájem na zjištění skutečného stavu věci, neboť v kasační stížnosti již předem uvádí, že žalobce ovlivnil výsledky měření vyrobené elektřiny, navzdory opačnému závěru krajského soudu. Žalobce tak vyjadřuje obavu, že stěžovatelka nebude rozhodovat v dalším řízení objektivně a bude vycházet z „konspirační teorie“ o záměně proudových transformátorů žalobcem. Proto bude nutné provést výslech revizního technika Tomka, který by okolnosti jím prováděné revize vysvětlil a vyjádřil se k možnostem manipulace. Rovněž bude nutné vyžádat stanovisko distribuční společnosti, jak žalobce již opakovaně navrhoval. Žalobce nepovažuje za nutné zadání revizního znaleckého posudku, neboť dosud nebyl vyslechnut ani znalec Ing. Kretka ani navržení svědci p. M. a D. Studii SINDLAR si stěžovatelka může vyžádat od Povodí Moravy. Žalobce tak má zato, že se sice jedná o rozsáhlé dokazování, nicméně se obává o nestrannost stěžovatelky při dalším rozhodování.

III. Posouzení kasační stížnosti

[19] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí,

pokračování

proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a za stěžovatelku v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. jedná zaměstnanec s vysokoškolským právnickým vzděláním. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[20] Kasační stížnost není důvodná.

[21] Ze shora provedené rekapitulace vyplývá, že jde především o posouzení otázky, zda krajský soud pochybil, pokud napadeným rozsudkem zrušil rozhodnutí stěžovatelky podle § 76 odst. 1 písm. b) proto, že skutkový stav, který správní orgány vzaly za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje rozsáhlé doplnění.

[22] K tomuto důvodu zrušujícího rozsudku se NSS vyjádřil v rozsudku z 3. 10. 2019, č. j. 8 As 210/2017 – 40, body 23 – 24, takto: „*Nejvyšší správní soud uvádí, že si je vědom usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 2. 5. 2017, č. j. 10 As 24/2015 - 71, č. 3577/2017 Sb. NSS, z něž vyplývá, že v případě, kdy žalobce (jako je tomu v posuzované věci) byl v řízení před správními orgány pasivní a začne aktivně hájit svá práva prostřednictvím nových tvrzení a důkazních návrhů až v rámci žaloby proti rozhodnutí správního orgánu, může krajský soud věc projednat, provést navržené důkazy a vypořádat nová tvrzení žalobce v řízení o žalobě (bod 45 cit. usnesení). V bodě 49 rozšířený senát ovšem doplnil, že ‘smyslem soudního přezkumu ve správním soudnictví není nahrazovat činnost správních orgánů a vyprazdňovat účel správního řízení. Pokud tedy krajský soud dospěje k závěru, že nedostatky ve zjištění skutkového stavu jsou takového rozsahu, že jejich odstraňování by znamenalo nahradit činnost správních orgánů, uloží soud tuto povinnost správnímu orgánu (§ 76 odst. 1 písm. b/ s. ř. s.)’. Otázka, kdy dokazování v řízení před krajským soudem již přesahuje rámec stanovený § 77 a znamená nahrazování činnosti správních soudů, zatím nebyla dostatečně judikaturou vyjasněna a při posuzování této otázky je třeba postupovat individuálně případ od případu (srov. Kocourek, T. in: Kühn, Z., Kocourek, T. a kol.: Soudní řád správní. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 662). Rozšířený senát jistě nemínil citovaným usnesením zcela vyloučit možnost krajského soudu zrušit bez jednání (tj. i bez provádění důkazů) rozhodnutí správního orgánu, pokud skutkový stav, který vzal správní orgán za základ svého rozhodnutí, nemá oporu ve spise nebo je s ním v rozporu. Naopak, jak vyplývá z výše citovaného, rozšířený senát ponechal prostor pro úvahu krajskému soudu, zda rozhodnutí správního orgánu zruší, nebo zda dokazování doplní a skutkový stav zjištěný správním orgánem, který žalobce zpochybnil, ověří či vyvrátí.*“

[23] Stěžovatelka v této souvislosti zpochybnila potřebu provedení výsledku svědků M., D. a T. Otázka případného „nadlepšování“ průtoku v náhonu není ve věci rozhodná, neboť je podle stěžovatelky zjištěno, že k manipulaci s měřením vyrobené elektřiny v rozhodném období docházelo, a to prostřednictvím výměny měřicích transformátorů v obou MVE. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatelka na str. 19 napadeného rozhodnutí uváděla, že nesprávnost naměřených hodnot vyrobené elektřiny vyvozuje z technických parametrů MVE a průtokových podmínek v rozhodném období, a pokud hodnota zaznamenaná elektroměrem přesahuje fyzikálně technické možnosti množství vyrobené energie, nelze tento údaj považovat za pravdivý. Na str. 20 napadeného rozhodnutí pak stěžovatelka uvedla, že v rámci kontroly pracovníci SEI nezjistili způsob

možného ovlivnění záznamu vyrobené energie, nicméně naměřené hodnoty s odvoláním na hydroenergetický potenciál náhonu a nepřímé měření pomocí proudových transformátorů nevylučují možný zásah do měřicího zařízení. Stěžovatelka na stejném místě uvádí, že neoprávněný zásah do plomb v rozvaděči nebyl distribuční společností potvrzen. Z toho vyplývá, že stěžovatelka v napadeném rozhodnutí neměla za prokázané, že žalobce konkrétním způsobem manipuloval s měřidly vyrobené energie, a toto uváděla jako hypotetickou možnost vzniku objektivního rozporu mezi množstvím energie, které MVE žalobce v daném období mohly vyrobit, a vykázanými hodnotami. Žalobce pak neprokázal, že by vynaložil veškeré úsilí, aby porušení povinností dle zákona o cenách zabránil (srov. str. 22 napadeného rozhodnutí). Stěžovatelka proto nyní nemůže dovozovat, že manipulace s měřidly, resp. její konkrétní způsob, byla objektivně v řízení před správními orgány prokázána. Naopak takové zjištění, popř. jeho vyloučení, může být pro posouzení otázky odpovědnosti žalobce za správní delikt rozhodující.

[24] Nejvyšší správní soud se tak ztotožňuje s úvahou krajského soudu o potřebě doplnění skutkových zjištění, mj. i provedením výsledku navržených svědků, neboť tak by bylo možno potvrdit nebo vyvrátit jednak stěžovatelkou přijaté závěry o možné manipulaci s měřidly, jednak o průtokových poměrech v rozhodném období v náhonu Strhanec, které jsou relevantní pro stanovení množství elektřiny, které mohlo být vyrobeno v MVE žalobce v letech 2011 až 2013.

[25] Pokud pak stěžovatelka zpochybňuje různé aspekty posouzení otázky množství elektřiny, kterou bylo lze vyrobit, ve znaleckém posudku Ing. Kretka, a tím objektivitu závěrů v tomto posudku vyjádřených, Nejvyšší správní soud se nyní nemůže těmito námitkami stěžovatelky zabývat, neboť tento znalecký posudek nebyl doposud proveden v řízení před správními soudy jako důkaz. Nelze však jeho relevanci *a priori* odmítat, jak činí stěžovatelka, neboť se týká otázky, která, jak bylo shora opakovaně konstatováno, je rozhodující pro správné posouzení otázky odpovědnosti žalobce za správní delikt, z nějž jej správní orgány viní.

[26] Situací, kdy je v procesu dokazování potřeba hodnotit znalecké posudky, které se ve svých závěrech rozcházejí, se soudy zabývaly již vícekrát. V nálezů Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. III. ÚS 299/06, byl zdůrazněn požadavek kritického hodnocení všech důkazů včetně znaleckého posudku. Znalecký posudek nepožívá větší důkazní síly než jiné důkazní prostředky a musí být podrobován všestranné prověrce nejen právní korektnosti, ale též věcné správnosti. Hodnotit je třeba celý proces utváření posudku, včetně přípravy znaleckého zkoumání, opatřování podkladů pro znalce, průběh znaleckého zkoumání, věrohodnost teoretických východisek, jimiž znalec odůvodňuje své závěry, spolehlivost metod použitých znalcem a způsob vyvozování závěrů znalce. Soudy (a stejně tak správní orgány) nesmí slepě důvěřovat závěrům znalce a přenášet odpovědnost za skutkovou správnost rozhodování na znalce. Vystanou-li pochybnosti o věcné správnosti znaleckého posudku, jsou správní orgány povinny v souladu se zásadou oficiality a zásadou vyhledávací pokusit se odstranit vzniklé pochybnosti obstaráním dalších důkazů. V případě závažných skutkových rozporů a pochybností o správnosti znaleckého posudku, které se nepodaří odstranit, je třeba postupovat podle pravidla „*in dubio pro reo*“ a rozhodnout ve prospěch účastníka.

pokračování

[27] V rozsudku NSS ze dne 1. 7. 2010, č. j. 7 Afs 50/2010 - 60, č. 2138/2010 Sb. NSS, byla řešena situace, kdy mezi dvěma znaleckými posudky předloženými v řízení před správními orgány byly shledány rozpory. V takovém případě *„je na místě, aby tyto rozpory a nesrovnalosti [správní orgán] odstranil. Nelze tak ale učinit tím, že prohlásí znalecký posudek, který mu nevyhovuje, za nadbytečný, resp. irrelevantní, a proto že jej neosvědčuje jako důkaz.“* Kasační soud dále předestřel, jakým způsobem by mělo odstraňování rozporů probíhat: *„Rozpory a nesrovnalosti v uvedených znaleckých posudcích lze odstranit v první řadě prostřednictvím výsledku znalce, popřípadě znalců obou. Pokud by ani tyto výsledky nevedly k objasnění nejasností, bylo by namíste přistoupit k dalšímu znaleckému zkoumání nebo reviznímu znaleckému posouzení. Obdobně se již vyslovila starší civilistická judikatura tak, že: ‘Pokud měl soud při rozhodování k dispozici dva znalecké posudky s rozdílnými závěry o té samé otázce, musí je vyhodnotit v tom smyslu, který z nich a z jakých důvodů vezme za podklad svého rozhodnutí a z jakých důvodů nevychází ze závěrů druhého znaleckého posudku; proto tuto úvahu je zapotřebí vyslechnout oba znalce. Jestliže by ani takto nebylo možné odstranit rozpory v závěrech znaleckých posudků, třeba dát tyto závěry přezkoumat jinému znalci, vědeckému ústavu nebo jiné instituci‘ (R 45/84-Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek).“*

[28] Pokud dále stěžovatelka zpochybňuje některé závěry vyjádřené v prvním rozsudku NSS, Nejvyšší správní soud odkazuje na usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007 - 56, č. 1723/2008 Sb. NSS, v němž se uvádí, že *„zruší-li Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti rozhodnutí krajského soudu, je vysloveným právním názorem vázán nejen krajský soud, ale také Nejvyšší správní soud sám, rozhoduje-li za jinak nezměněných poměrů v téže věci o kasační stížnosti proti novému rozhodnutí krajského soudu.“* V řízení o nynější kasační stížnosti proti napadenému rozsudku krajského soudu tedy Nejvyššímu správnímu soudu nepřisluší přezkoumávat znovu závěry, které vyslovil ve svém prvním zrušujícím rozsudku a námitky uvedené stěžovatelkou v její kasační stížnosti v tomto směru jsou dle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. nepřípustné.

[29] Stěžovatelka se rovněž mýlí, pokud má za to, že krajský soud se neřídil závazným názorem vysloveným v prvním rozsudku NSS. Nejvyšší správní soud totiž nezavázal krajský soud, aby provedl důkazy navržené žalobcem, nýbrž vytkl krajskému soudu, že důvody, o které opřel svůj závěr, že je provádět nebude, neobstojí. Pokud krajský soud v dalším řízení znovu návrh na doplnění dokazování zvažoval a dospěl k názoru, že ve svém souhrnu se jedná o rozsáhlé dokazování, které správnímu soudu nepřisluší, není tento názor v rozporu s názorem, kterým jej Nejvyšší správní soud ve svém prvním rozsudku zavázal.

[30] Nejvyšší správní soud uzavírá, že krajský soud ve smyslu cit. rozsudku NSS č. j. 8 As 210/2017 - 40 provedl úvahu o rozsahu potřebného dokazování a vysvětlil, proč se jedná o rozsáhlé dokazování dle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Nejvyšší správní soud se s tímto posouzením v napadeném rozsudku krajského soudu ztotožňuje.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[31] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[32] Zároveň Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona o náhradě nákladů v řízení o kasační stížnosti. Žalobce měl v řízení úspěch, má proto právo na náhradu nákladů v plné výši. Jedná se o náklady právního zastoupení za jeden úkon ve věci (vyjádření ke kasační stížnosti) dle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 3.100 Kč [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) téže vyhlášky]. Dále má žalobce právo na náhradu hotových výdajů dle § 13 odst. 4 cit. vyhlášky ve výši 300 Kč. Zástupkyně žalobce je plátcem DPH, proto se odměna a náhrada hotových výdajů zvyšují o částku odpovídající této dani. Stěžovatelka je tak povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti celkem 4.114 Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku, k rukám zástupkyně žalobce.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. května 2020

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu